

2. Вектори розвитку вітчизняного автомобільного транспорту // Урядовий кур'єр. – 2005. – №62. – С.8.
3. Гаркума А. Транзитний міст України має бути надійним: [Україна в світовому транзитному бізнесі]. / А. Гаркума // Урядовий кур'єр. – 2012. – №40 – С.3.
4. Дорогунцов С.І., Олійник Я.В., Степаненко А.В. Теорія розміщення продуктивних сил і регіональної економіки. [Навч. посіб.] / С.І. Дорогунцов, Я.В. Олійник, А.В. Степаненко. // – К.: КНЕУ, – 2011. – 144с.
5. Карпінський Б. Транспортна система України в контексті європейської інтеграції / Б. Карпінський // Економіка України. – 1998. – №7. – С.17-23.
6. Курочкін Г.Ф. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: [Навчальний посібник]. / Г.Ф. Курочкін // – К.: Вища Школа, – 2010. – 320 с.
7. Кутах Ю. Транзитні зв'язки України та міжнародні транспортні коридори / Ю. Кутах // Економіст. – 2012. – № 1. – С.50-57.
8. Леонтьєва Г.Г. Лекції з економічної і соціальної географії України: [Навчальний посібник для вищих навчальних закладів]. / Г.Г. Леонтьєва // – Суми: Лебідь, – 2004. – 180 с.
9. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: [Підручник]. / В.Є. Новицький // – К.: Вища Школа, – 2012. – 300 с.
10. Укрстат. інформація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Ключові слова: транспортна система, транспортна інфраструктура, детермінанти розвитку.

Ключевые слова: транспортная система, транспортная инфраструктура, детерминанты развития.

Keywords: transport system, transport infrastructure, determinants of development.

УДК 334.012.35

КАТАЛИЗАТОРИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Пархоменко А. А., аспірант кафедри інвестиційного менеджменту, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Пархоменко А.А. Катализатори розвитку корпоративної власності.

Сучасний стан національного та світового господарства спонукає до проведення оцінки й аналізу останніх тенденцій у світовій економіці. У зв'язку з перевагами, пов'язаними саме з агломераційними тенденціями, кластери привертають увагу науковців як засіб поширення інновацій у промислових секторах росту, підтримки місцевого економічного розвитку в депресивних населених пунктах та регіонах, вирівнювання й усунення економічного дисбалансу. У статті розглянуто сучасні тенденції світової економіки, розкрито сутність концепції економічного розвитку регіону, проаналізовано існуючі диверсифікаційні процеси, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки та визначені переваги організації великого виробництва, яке є домінуючим в сучасному господарстві, на основі корпоративної власності. Надано пропозиції щодо переліку основних характеристик кластерної концепції для подальшого наслідування в національній стратегії.

Пархоменко А. А. Катализаторы развития корпоративной собственности.

В связи с преимуществами, связанными именно с агломерационными тенденциями, кластеры привлекают внимание ученых как средство распространения инноваций в промышленных секторах роста, поддержки местного экономического развития в депрессивных населенных пунктах и регионах, выравнивания и устранения экономического дисбаланса. В статье рассмотрены современные тенденции мировой экономики, раскрыта сущность концепции экономического развития региона, проанализированы существующие диверсификационные процессы, влияющие на конкурентоспособность национальной экономики, определены преимущества организации крупного производства, которое является доминирующим в современном хозяйстве, на основе корпоративной собственности. Предложен перечень основных характеристик кластерной концепции для дальнейшего наследования в национальной стратегии.

Parkhomenko A. Catalysts of the corporate ownership development

The modern situation of national and world economy leads to the evaluation and analysis of the latest trends in the world economy. Due to the benefits associated with agglomeration trends, clusters attract researchers as the innovation diffusion of the industrial sector supporting local economic development in depressed localities and regions, alignment and eliminate economic imbalances. The article reviews the current trends of the world economy, reveals the concept of regional economic development. Analysis of the diversification processes shows the straight effect to the competitiveness of the national economy due to the advantages of large production that based on

corporate ownership. The proposal list reveals the main characteristics of cluster concept for further follow the national strategy.

Постановка проблеми. Однією з найгостріших проблем сьогодення для світового співтовариства, що виникла під впливом глобалізації залишається нерегульованість ринку капіталу, обумовленого невідповідністю між матеріальними активами і нематеріальними правами власності на них. Зазначена квінтесенція активізує пошук найоптимальнішої архітектури національного та світового господарства.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання розвитку національної економіки, зокрема, під впливом глобалізації та диверсифікаційних процесів досліджено у працях вітчизняних (Г. Азоєв, В. Андрійчук, Л. Антонюк, В. Будкін, І. Гузенко, Ю. Макогон, М. Корінько, С. Кубів, Л. Лазебник, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, Н. Мельник, М. Мінковська, Ю. Пахомов, А. Поручник, Л. Стукало, Г. Черніченко, Н. Шелудько, Л. Яремко) і зарубіжних (Е. Блейклі, Дж. Гелбрейт, Ж. Гера, Дж. Маршал, Дж. Сорос, Т. Фрідман, В. Ханкель) науковців.

Мета дослідження — надати пояснення сучасним тенденціям світової економіки; розкрити сутність концепції економічного розвитку регіону; проаналізувати існуючі диверсифікаційні процеси, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки; визначити переваги організації великого виробництва, яке є домінуючим в сучасному господарстві, на основі корпоративної власності.

Основні результати дослідження. Перехідний характер сучасної епохи не знімає питання про визначення її основного вектора — від чого до чого відбувається перехід, сенс перехідної епохи: від індустріального суспільства до постіндустріального (інформаційного), від тоталітаризму до демократії, від біполярного світу до поліцентричності, від технічної цивілізації до посттехнічної. Відомий американський дослідник Т. Фрідман вважав, що глобалізація — це інтеграція ринків, націй — держав і технологій, що дозволяє індивідуумам, корпораціям, націям — державам досягати будь-якої точки світу швидше, далі, глибше і дешевше, ніж раніше [13, с. 28].

На думку Дж. Сороса «вигоди від глобалізації перевищують породжувані нею витрати, оскільки створюване додаткове багатство дозволяє з надлишком покривати всі наслідки нерівності та виправити інші негативні моменти, зумовлені глобалізацією» [11, с. 191].

Сучасний стан національного та світового господарства спонукає до проведення оцінки й аналізу останніх тенденцій у світовій економіці з врахуванням вищезазначених концепцій та усвідомлення ступеню їх взаємозв'язку і сумісності (рис. 1). Серед українських вчених, які аналізують розвиток національної економіки під впливом глобалізації необхідно виділити В. Андрійчука, В. Будкіна, Ю. Макогона, Г. Черніченка.

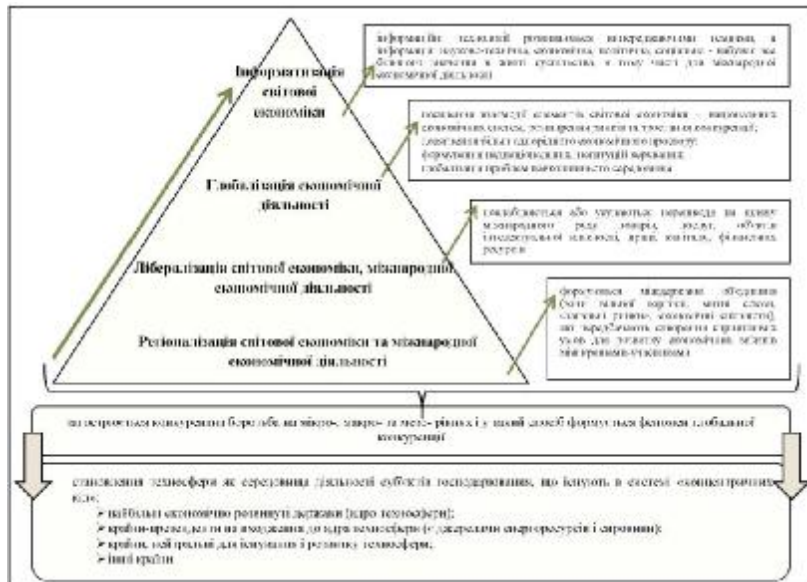

Рис. 1. Тенденції світової економіки
Джерело: Складено автором на основі [7, 15]

Інноваційний розвиток країни найчастіше йде паралельно розвитку промислової інтеграції, процесів кооперації та диверсифікації. Вчені-економісти Г. Азоєв [1], М. Корінько [6], Н. Мельник [8], М. Мінковська [9] визначили, що одним із найважливіших принципів глобалізації, що відображується у диверсифікаційних процесах, є безперервність господарювання з ефективним використанням наявних факторів виробництва, яка здійснюється суб'єктами (рис. 2).

Рис. 2. Основні форми диверсифікації
Джерело: Складено автором на основі [3]

Проте слід зазначити, що для більш поглибленого дослідження доцільно розглядати економічний розвиток у більш вузькому значенні, за регіональною специфікою. Проаналізувавши різні підходи до трактування категорії «місцевий економічний розвиток», вважаю, фахівець з місцевого економічного розвитку в США професор Е.Д. Блейклі найбільш влучно сформулював концепцію даного терміну, за якою це процес, основним завданням якого є максимальне використання людських і природних ресурсів місцевості для створення потрібної кількості робочих місць та забезпечення належного рівня добробуту у цій місцевості [10, с. 92].

Наука про місцевий економічний розвиток (МЕР) почала розвиватись не так давно, у другій половині 70-х років, і мала свій початок у США. Розвинені країни пройшли на сьогодні три етапи МЕР (Україна тільки ступила в перший). Необхідність цього процесу була обумовлена високими темпами розвитку окремих країн і високою концентрацією капіталу в певних територіях та містах.

За концепцією економічного розвитку регіону, територіальна громада, що неспроможна конкурувати за залучення зовнішнього капіталу, інформації та знань залишається далеко позаду. Незалежно від того, у якій формі відбувається місцевий економічний розвиток він має одну основну мету: створити для місцевих жителів кращі можливості працевлаштування. У реалізації цього органи місцевого самоврядування повинні радше самі проявляти ініціативу, аніж виконувати роль пасивних виконавців чи спостерігачів (рис. 3).

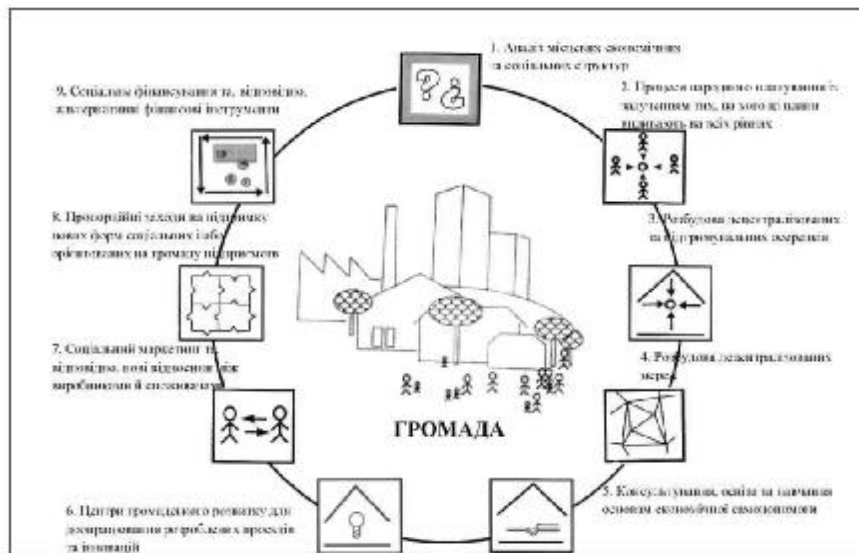

Рис. 3. Концепція економічного розвитку регіону
Джерело: Розроблено автором

Аналіз стратегічних зон господарювання (СЗГ) застосовується для визначення найпривабливіших сфер діяльності та прийняття управлінського рішення (рис. 4).

Стратегічне зонування — групування зон бізнесу базується на виділенні певних стратегічно важливих та спільних для всіх зон ознак (майже ідентичні конкуренти, порівняно близькі стратегічні цілі, можливість єдиного стратегічного планування, спільні ключові фактори успіху, технологічні можливості). Аналіз СЗГ полягає в тому, що він дає можливість диверсифікованим компаніям раціоналізувати

організацію різних сфер бізнесу. В свою чергу диверсифікованим компаніям легше пристосуватися до економічної нестабільності в нашій країні та спрямувати всю свою силу на отримання доходів.

Рис. 4. Прийняття управлінського рішення
Джерело: Розроблено автором

Сучасний стан розвитку національної та світової економіки в цілому свідчить про те що велике виробництво, яке є домінуючим в сучасному господарстві, може бути ефективно організоване лише на основі корпоративної власності, яка дає можливість централізації грошових засобів, виробничих ресурсів, концентрації матеріальних активів та виробництва товарів і послуг.

Внаслідок розвитку підприємницької діяльності виникло багато типів корпорацій і велика кількість організаційно-правових форм корпоративної власності. В країнах з розвинутою ринковою економікою частина продукції, яка вироблена на підприємствах з корпоративною формою власності, в загальному обсязі реалізованої продукції складає 80-90% [5, с.325]. Більш наглядно мотиваційну модель об'єднання стратегічної групи компаній, на прикладі вертикально-інтегрованого холдингу наведено на рис. 5.

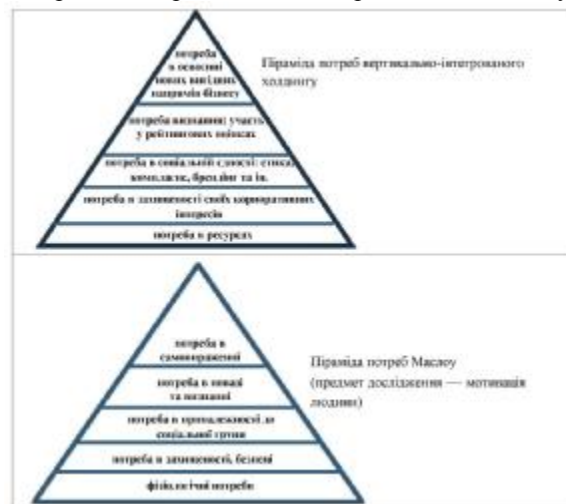

Рис. 5 Мотиваційні моделі
Джерело: Розроблено автором

У зв'язку з перевагами, пов'язаними з агломераційними тенденціями, кластери привернули увагу державних органів влади як засіб поширення інновацій у промислових секторах росту, підтримки місцевого економічного розвитку в депресивних населених пунктах та регіонах, вирівнювання й усунення вищезазначених економічних проблем.

Поділяючи думку вітчизняних та закордонних науковців, дотримуюсь наступного ствердження: найоптимальнішим способом розкриття й одержання позитивного синергетичного ефекту в економіці є його імплементація на кластер-платформі.

Досліджуючи різні тлумачення поняття «кластер», було введено власне визначення: кластер — локально сконцентровані горизонтально або вертикально пов'язані комплекси різних галузей економіки, що спеціалізуються в суміжних напрямках бізнесу і зацікавлені в отриманні позитивних синергетичних ефектів від такої взаємодії.

У наші дні головними рушійними силами створення кластерних утворень виступають наступні фактори:

1. дефіцит природних ресурсів або погіршення гірничо-геологічних умов їх видобутку, або ж зворотно низька вартість земельних ділянок і сприятливі для організації підприємств природні умови — клімат, ґрунти, енергоносії, велика кількість води;
2. створення місцевого виробництва для місцевого ринку;
3. можливість знизити витрати виробництва і збуту за рахунок залучення більш дешевої робочої сили і «людського капіталу»;

4. виявлення додаткових шляхів підвищення конкурентоспроможності своїх експортних товарів в умовах загострення конкуренції на світових ринках;

5. зниження витрат, пов'язаних з національним державним регулюванням, таких, як податки, витрати на природоохоронні заходи, тощо.

Стратегічні ініціативи створення кластеру полягають у покрашенні інформації про стан ринку, робочу силу, розвиток, удосконалення ланцюгу поставки, про стандарти якості, подальшу інтеграцію та вдосконалення процесу виробництва.

П'ять ключових областей кластеризації:

1. підтримка підприємств у збереженні робочих місць;
2. податкові пільги для кращого бізнес-середовища та більш високого рівня життя;
3. зміцнення традиційних галузей, тобто фінанси, логістика, туризм та сфера послуг;
4. розробка шести нових галузей, тобто екологічної промисловості, інновацій і технологій, продуктів тестування та сертифікації, освіти, медичних послуг та індустрії культури і творчості;
5. поліпшення умов життя та підвищення соціальної мобільності.

Висновки. Висока мобільність капіталу та природне ринкове прагнення економіки до рівноваги спричинили перетік капіталу від одних територій (міст, регіонів, країн) до інших, які були найбільш сприятливі і найбільш готові до зовнішніх іноземних інвестицій. В нинішньому часі розвитку світової економіки могутні корпорації мають значний вплив на рівень цін і якість продукції, а відповідно і на конкурентоспроможність не тільки у зоні своєї присутності, але і за її межами. Найчастіше це досягається за умов одержання позитивного синергетичного ефекту за рахунок створення кластерної платформи.

Список використаних джерел:

1. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г.Л. Азоев. – М.: Е & М, 1996. – 230 с.
2. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін: (монографія) / Гражевська Н.І. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
4. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс] – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
5. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований/ (под ред. д-ра экон. наук А.А. Грищенко). – Х.: Форт, 2008. – 928 с.
6. Корінько М.Д. Оцінка результатів диверсифікації діяльності підприємства / М.Д. Корінько // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №3. – с. 52-57.
7. Маркетингові стратегії розвитку та конкурентоспроможності соціально-економічних систем в глобальних умовах: монографія / І.В. Тараненко, О.В. Дашевська та ін. / за ред. І.В. Тараненко. – Д.: ДУЕП, 2010. – 304 с.
8. Мельник Н.Б. Цілі диверсифікації виробництва в сільському господарстві на пореформеному етапі його розвитку // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – №4 (2).
9. Міньковська М.В. Управління диверсифікаційними процесами на підприємствах України Суми. – 2008 (автореферат)
10. Плескач В.Л., Жадько К.С. Фінансовий контроль у контексті трансформаційних процесів економіки. // Фінанси України. — 2009. — №6. — с. 85-92.
11. Soros G. Georg Soros on Globalisation / G.Soros // Oxford Public Affairs. – 2002. – р.314.
12. Федулова Л. Трансформація корпоративних структур: теоретичний аспект/ Л.Федулова // Економічна теорія. – 2005. – №3. – с. 45–59.
13. Фридман М. Могучая рука рынка //Фридман и Хайек о свободе. - Минск, 1990
14. Черезов А.В. Корпорации. Корпоративное управление / А.В. Черезов, Т.Б. Рубинштейн. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 478 с.
15. Швиданенко О.А. Глобальна конкурентоспроможність: теоретичні та прикладні аспекти: Монографія / О.А. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2007. – 312 с.

Ключові слова: глобалізація, диверсифікація, інтеграція, корпоративна власність, кластер, місцевий економічний розвиток, стратегічне зонування, трансформація.

Ключевые слова: глобализация, диверсификация, интеграция, корпоративная собственность, кластер, местное экономическое развитие, стратегическое зонирование, трансформация.

Keywords: globalization, diversification, integration, corporate ownership, cluster, local economic development, strategic zoning, transformation.